

נשהאקס לא משלם

בעלך לשעבר מסרב לשלם לך מזונות? לפי הצעת חוק חדשה, תישלל ממנו שורת הטבות • איך לפתוח תיק מזונות ואיך לזרז את התהליך • מדריך

מאת ליטל דוברוביץקי

יותר מ־11.8 מיליארד שקל – זה הסכום הכולל של דמי מזונות שלא שולמו ומחכים לגבייה בהוצאה לפועל בישראל, נכון להיום. לאחרונה פורסם כי הממשלה יוזמת הצעת חוק במטרה להילחם בתופעת אי תשלום דמי מזונות. לפי ההצעה, שגובשה על ידי רשות האכיפה והגבייה ומשרד המשפטים, סרבני המזונות לא יוכלו לעבוד במסדרות ציבור ותישלל מהם שורת הטבות של מוסדות ממשלתיים. בנוסף, ההוצאה לפועל תוכל להנפיק לחברות הסלולר צו שיחייב אותן להפסיק את השירותים לסרבני מזונות.

לדברי עו"ד רות דיין-וולפגן, המתמחה בהגנה משפחה, "מדובר בהצעת חוק שמקנה כלים נוספים במלחמה נגד אבות המתעדרים מחבות המזונות ומפקירים את ילדיהם. הצעת החוק מדברת על מינויים של פקידים מיוחדים שייכנסו לנעליה של האישה ויבצעו עבורה את כל פעולות הגבייה, לרבות איתור מקורותיו הכספיים של בעל החוב. זו סמכות מהפכנית שתאפשר לאנשי הגבייה לפנות לרשות המסים, לרשם לענייני ירושה, לאפוסטרופוס הכללי, לכונס הנכסים הר-

שמי וכו' על מנת להתחקות אחר רכוש החייב". מוסף "ממון" גיבש מדריך לכל מה שצריך לדעת על חוב מזונות והדרך כיום היעילות לגבות אותו.

מתי ואיך פותחים תיק מזונות?

ההוצאה לפועל נכנסת לתמונה רק אחרי ניהול הליך משפטי הנוגע למזונות בערכאה משפטית, ורק לאחר שהתובעת למזונות (בדרך כלל האישה/האם) מקיפה את פסק דין למזונות – בעקבות החלטה זמנית, פסק דין סופי, או הסכם גירושין מאושר שקיבל תוקף של פסק דין.

לדברי עו"ד גלית שפיצר-קורן, ממושרד עו"ד פיני אביב המתמחה בדני משפחה, אם הבעל אינו משלם מזונות בהתאם לפסק הדין, עומדות בפני האישה שתי אפשרויות: פנייה למוסד לביטוח לאומי או פנייה להוצאה לפועל. פתיחת תיק כרוכה באגרה של כ־20 שקל.

● **מסלול המוסד לביטוח לאומי:** בהליך הזה הביטוח הלאומי משלם לאישה מזונות בהתאם להכנסתה, והבעל הופך חייב של המוסד, שזכאי לגבות ממנו את כל הסכום ששילם לאישה. עו"ד רות דיין-וולפגן מציינת כי "מדובר בהסדר יחסית נוח מבחינת הנשים, אולם המזונות משולמים

לדברי עו"ד גלית שפיצר-קורן, אם הבעל אינו משלם מזונות בהתאם לפסק הדין, האישה יכולה לפנות למוסד לביטוח לאומי או להוצאה לפועל. פתיחת תיק עולה 20 שקל

בהתאם להכנסות האשה. ככל שהכנסתה עולה, כך יורדת מידת זכאותה, ומרף הכנסה מסוים היא לא תוכל כלל לקבל מזונות מהביטוח הלאומי. הביטוח הלאומי מצידו יכול לנקוט הליכי גבייה נגד האב לצורך פירעון החוב, לרבות עיקול זכויותיו בביטוח הלאומי."

● **מסלול ההוצאה לפועל:** שלא כמו באמצעות הפנייה למוסד לביטוח לאומי, לאישה הפונה להוצאה לפועל אין כל צורך בהמצאת מסמכים ואישורים על הכנסות, ודי בפסק הדין למזונות (העתק מקורי) כדי להתחיל ולפעול לגבייתו.

עו"ד גלית שפיצר-קורן מסבירה כי על האישה למלא טפסים בהם היא מפרטת את כל המידע הבסיסי הנחוץ לשם איתור הבעל (תעודת זהות, כתובת ערכ-נית וכו'). "עם פתיחת התיק תשלח לשכת ההוצאה לפועל לחייב (ברואר רשום) אזהרה על פתיחת תיק נגדו (בהתאם לכתובת שמסרה האישה), לה מצורף שרי בר תשלום בגובה החוב. באזהרה מוענקת לבעל תקופה של 21 ימים לתשלום החוב או להגשת גרסתו, שכן ישנם מקרים בהם הבעל יוכל להתגונן בטענה כי שילם (טענת פרעתי). לאחר חלוף התקופה הנ"ל, אם הבעל לא שילם את החוב, האישה יכולה לנקוט נגרו הליכי גבייה,

יותה תחילה הגיש ערעור על פסק הדין לבית הדין הרבני הגדול, אולם משעורערו בדחה, ברה מהארץ. אחד הילדים, שהיה בקשר קרוב לאב, דיווח על כך לאם. האם הגישה בקשה רחופה לצו עיכוב יציאה מהארץ. למזלה הרב היא הספיקה לעי צור אותו בשדה התעופה בדרום לח"ל, אומרת ע"ד מוסקוביץ'. האשה גם תוכל להגיש בקשה למוסרו.

"מנסיזון, הליכים האפקטיביים ביותר הנם הליכים השוללים את היותו של החייב, ועל כן הצעת החוק החדשה, המרחיבה את הסנקציות האישיות שניתן לנקוט כנגד החייבים (ובמיוחד האיסור על החזקת טלפון נייד), יוצרת מסלול נכון ויעיל של הרחבת המלחמה הכאובה בסרבני מוונות", אומר ע"ד פני אביב לדבריו, יש עם זאת להגביל ולסייג את החירוש לפיו אישה תוכל להתחיל בהי לבי גבייה עוד לפני שמתקבל אישור על המצאת האזהרה לחייב. זאת, לדבריו, "כדי לא לפתוח פתח להליכי בוק מוזרזים ללא כל יכולת של החייב להתנגד לדי עת, יש להחיל חירוש זה רק על סרבנים עיקשים", מציין ע"ד אביב.

מה מומלץ לאישה שמתכננת לפתוח תיק?

ע"ד ליהיא כהנדמבינסקי, המתמחה בדיני משפחה, מציעה, ראשית, למלא את הטפסים בהקפדה, שכן אי דיוק בפרטים עלול לגרום לכך שלא ניתן יהיה לפעול כנגד החייב. יש לצרף תצהיר שהאשה אינה גובה את המזונות באמצעות המוסד לביטוח לאומי ולשלם אגרה (במזומן). אפשר להגיש בקשה, לפיה סכום החוב בתקין יגדל אוטומטית עליפי סכום המזון נות החודשי שנפסק, כך שהאשה לא תצטרך לערוב את החוב בכל חודש מחודש. ע"ד כהנדמבינסקי: "אחת מהסיבות העיקריות לקושי לגבות חובות בהוצאה לפועל היא העדר מידע על החייב ונכסיו. בהתאם לחוק הקיים, המידע יכול להימסר רק על יסוד כתב ויתור על סודיות שגמיר סר על-ידי. הוצאה היא שכאשר החייב אינו משתף פעולה ולא חותם על כתב ויתור, אין כל ררך לקבל מידע שיסייע לה בגביית החוב. לפיכך, בהצעת החוק החדשה מוצע להסמיך את רשם ההוצאה לפועל לקבל מידע על החייב אף ללא כתב ויתור סודיות. זאת בתנאי שהחייב מחזק כבעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו, שהחוב עולה על 2,000 שקל, ושהוא שולש חודשים ממועד המצאת אזהרה או הזמנה לחקירת יכולת".

ע"ד אביבית מוסקוביץ' מוסיפה: "חשוב להיערך ולהביא מסמכים מסודרים. לעתים חוב המזונות מורכב – מעבר לסכום המזונות – גם מהוצאות נוספות בגין רופאים, אבחונים ועוד. במטרה לקבל את הסכומים שהוצאו, חשוב לצרף את כל ההשכונות באופן מסודר".

באן משחק בכלל, גרווייה התנהלות יותר הגונת בהליך הגירושין". ע"ד רות דיין וולפנר מספרת על מקרה שבו אישה, המטפלת בתה הלוקה באוטזיסם, נאלצה לפתוח תיק בלשכת ההוצאה לפועל לאחר שהאב סירב להי משך ולשאת במוננות. האב הגיש בקשה בטענת "פרעתי", וטען כי הוצאות ההי עות של הבת לגן ילדים אינן הוצאות חינוך או בריאות, ולכן הוא אינו מחויב לשאת במחציתן. רק בעקבות הליך משי פטי מורכב, בסיוע עורך דין, הצליחה האשה להוכיח את צדקת טענותיה.

אילו הליכים אפשר לנקוט בהוצאה לפועל?

האישה יכולה להגיש בקשות גונעות לרכוש של הבעל או להירותו האישית. כך, למשל, היא יכולה לנקוט הליכי עיקול כנגד רכוש: עיקול רכב במשרד הרישוי, עיקול מיטלטלין המוחזקים על ידיו או רשומים על שמו, עיקול מקרקעי, חש' בנות בנק, חסכונות, קופות גמל. אם יש חשש שהחייב עומד לצאת מהארץ, ניתן להגיש בקשה לעיכוב יציאתו. ע"ד אביבית מוסקוביץ', המתמחה בדיני משפחה, מספרת על מקרה שבו גבר שהיה חייב מוונות החליט לא לשלם

זה גיהנום, כי אלו דמי המחיה שלה. כדאי לקחת עורך דין?

למרות שניתן לטפל בתיק ההוצאה לפועל ללא סיוע עורך-דין, ע"ד פני אביב ממליץ להסתייע בעורכי דין המתים מהים בהליכי הוצאה לפועל, ובתיקי מזון נות בפרט, כדי ליעיל את הטיפול ולחסוך מהאשה את העומס הנפשי והפיזי. הגבייה בלשכת ההוצאה לפועל הינה תהליך ממושך ומורכב, ולעתים הטיפול הנדרש הינו כמעט יומיומי – במשך תקופות ארוכות – באופן העלול לשחוק את האישה ולגרום לה להרים יריים. לדבריו ע"ד אביב, לפי הצעת החוק החדשה יוקם מסלול מיוחד לגביית מזון נות, בו יפעלו פקידים המתמחים בגביית כספי מוונות, והם יגבו עבור האשה את החוב ואף יאתרו את נכסי החייב. ע"ד עינת טירר מוסיפה: "פעמים רבות בעלים בונים על כך שישברו את גשותיהם או גרושותיהם על ידי כך שלא ישלמו מוונות. הם מניחים שייקח זמן לגבות את המוונות בהוצאה לפועל, ובניתיים האשה תותש והם ישיגו מננה פשרות גדולות יותר. לכן הצעת החוק החדשה היא חכמה ומבורכת. ברגע שהחייב מוונות יירעו חרמשטענית שאין

עו"ד רות דיין וולפנר: "הצעת החוק מקנה כלים נוספים במלחמה נגד אבות המתנערים ממוונות. פקידים מיוחדים יבצעו עבור האשה את כל רכוש החייב"

כאשר באחריותה לבור בלשכת ההוצאה לפועל אם אכן נמסרה לו האזהרה". ע"ד רות דיין וולפנר מציינת כי הצעת החוק החדשה המתגבשת קובעת חירוש משמעותי, בכך שהיא מאפשרת פעולה כנגד החייב גם אם לא הוצאה לו אזהרה. "במצב הקיים האחריות להפעלתו של התיק מוטלת על האישה בלבד, ולכן נשים רבות העריפו לוותר על החוב, כדי להימנע מהוצרך התכוף לטפל ולעקוב אחר התיק בהוצאה לפועל, להגיש בקשות שונות, להתייצב לדיונים, ואף לשלם את ההוצאות הכספיות הכרוכות בנידול התיק", מסיבירה ע"ד שפיצ'ריקורן. לדבריו ע"ד עינת טירר, שותפה במשרד טירר המתמחה בדיני משפחה, הליכי הוצאה לפועל בתחום המוונות הם אפקטיביים ומהירים יותר לעומת תיקי הוצאה לפועל רגילים, ולמרות זאת, "עדיין אין מענה מהיר, ובטח לא מידי, לאישה שמוצאת עצמה ללא שקל למי זונות. מעטים המקרים שבהם מקבלים צווים בטרם מסירת אזהרה לחייב. ואחרי כל זה – אין כניסה מיידית לכיס החייב. מרגע ביצוע צווי העיקול ממתניים 14 ימים למימוש, וכו'. זאת אומרת, עד שהאישה מקבלת את הכסף לוקח זמן, שגם אם אוביקטיבית איננו רב, בעבורה